

vol. VII 2023

Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej

Redaktor naczelny

Teresa Parczewska

Zastępca redaktora naczelnego

Urszula Oszwa

Sekretarz redakcji

Justyna Sala-Suszyńska

Redaktorzy tematyczni

Beata Bednarczuk, Małgorzata Chojak, Bogustawa Gołębniak,
Magdalena Grochowalska, Krystyna Kusiak, Ewa Magdalena Sosnowska-Bielicz,
Božena Švábová, Teresa Zubrzycka-Maciąg

Redaktor statystyczny

Piotr Gindrich

Rada naukowa

Anna Rita Addessi, Ana Paula Alves, Józefa Bałachowicz, Ewa Małgorzata Borowiec,
Tatiana Búgelová, Lesli Bunt, David Carmen, Ewa Domagała-Zyśk,
Marta Garcia-Sampedro Fernandez-Canteli, Hanna Krauze-Sikorska,
Ilana Levenberg, Dalila Brito Lino, Eunice Macedo, Krystyna Teresa Nowak-Fabrykowski,
Maria Gabriella Pediconi, Barbara Pytka, Nicole Rivera, Pauli Sarsama,
Anne Mette Stabel, Dessislava Stoeva, Bogustaw Marian Śliwerski,
Bernadet Tijnagel-Schoenaker, Josefin Winther

Opracowanie redakcyjne

Anna Adamczyk

Korekta w języku angielskim

Marta Mazur

Projekt okładki i stron tytułowych

Krzysztof Trojnar

Skład i łamanie

Marcin Wachowicz

© Wydawnictwo UMCS, Lublin 2023

ISSN 2544-2317

Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej
ul. Idziego Radziszewskiego 11, 20-031 Lublin
tel. 81 537 53 04
www.wydawnictwo.umcs.lublin.pl
e-mail: sekretariat@wydawnictwo.umcs.lublin.pl

Dział Handlowy
tel./faks 81 537 53 02
Księgarnia internetowa: www.wydawnictwo.umcs.eu
e-mail: wydawnictwo@umcs.eu

Spis treści

Table of Contents

STUDIA I ROZPRAWY

ARLETA SUWALSKA

Varied Dimensions of Educational Change – Examples from Finland and Poland
Różnorodne wymiary zmiany edukacyjnej – przykłady z Finlandii i Polski 9

AGATA POPLAWSKA, OLENA BOCHAROVA, INESA MELNIK

Teacher as the Creator of Educational Space of Support and Development
of Students' Abilities and Talents
Nauczyciel jako twórca edukacyjnej przestrzeni wspierającej rozwój zdolności i uzdolnień
uczniów 23

JAROSŁAW JENDZA

Between Chaos, Instability, Change and Antifragility. A Qualitative Study
of Working Conditions and Everyday Reality of Polish Montessori Early
Childhood Education Teachers
Pomiędzy chaosem, niestabilnością, zmianą i antykruchością. Jakościowa analiza warunków
pracy i codzienności polskich nauczycieli wczesnej edukacji Montessori 39

KINGA KUSZAK

How Do Young Children Verbalise What They See and Know about the World?
Jak małe dzieci werbalizują to co widzą i wiedzą o świecie? 49

PRACE BADAWCZE

JOANNA MADALIŃSKA-MICHALAK

- Instability of Teachers' Working Conditions in Poland. Findings from the International Successful School Principalship Project (ISSPP)
 Niepewność warunków pracy nauczycieli w Polsce. Wyniki badań z Międzynarodowego Projektu International Successful School Principalship Project (ISSPP)..... 63

KATARZYNA NOSEK-KOZŁOWSKA

- The Role of a Teacher in the Process of Supporting Mental Health of Both Children and Teenagers
 Rola nauczyciela w procesie wsparcia zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży..... 75

BARBARA PYTKA, TERRY KELLY

- Post-COVID-19 Rooms of Our Own: Lessons Learned from Virtual Professional Development Projects Designed for Early Childhood Educators in Ontario
 Post-COVID-19 Własne pokoje: Wnioski wyciągnięte z wirtualnych projektów rozwoju zawodowego przeznaczonych dla nauczycieli wczesnego dzieciństwa w Ontario 89

AGNES KUKULSKA-HULME, SARASWATI DAWADI, RAM ASHISH GIRI, KAMAL RAJ DEVKOTA, RUBINA KHAN, MARK GAVED

- Roles of Languages and Technology in Teaching in Marginalised Communities: Perspectives and Practices
 Rola języków i technologii w nauczaniu w społecznościach marginalizowanych: perspektywy i praktyki nauczania 103

JOANNA MARIA GARBULA

- Students' Diaries as a Source of Knowledge about Their Everyday Education and Private Lives During the COVID-19 Pandemic
 Pamiętniki studentów jako źródło wiedzy o codzienności edukacyjnej i prywatnej w sytuacji pandemii COVID-19 123

DOŚWIADCZENIA I PROPOZYCJE

JOSEFIN WINTHER

- The Teacher as an Artist: Perspectives on the Role and Qualities of the Teacher as an Artist in the Age of Change and Instability
 Nauczyciel jako artysta: perspektywy roli i cech nauczyciela jako artysty w dobie zmian i niestabilności 139

LUDWIKA KONIECZNA-NOWAK

- Can You Hear Me Now? The Potential of Trauma-Informed and Resilience-Oriented Music Therapy in the Context of Foster Care
Czy teraz mnie słyszysz? Muzykoterapia zorientowana na traumę i odporność psychiczną w kontekście opieki zastępczej..... 153

PAULINA MARCHLEWSKA

- “I Learn By the Way” – an Innovative Teaching Program as a New Perspective on the Education of Children at the Pre-School Stage and at the First Stage of Education
„Uczę się mimochodem” – innowacyjny program nauczania jako nowe spojrzenie na edukację dzieci na etapie przedszkolnym oraz na pierwszym etapie edukacyjnym..... 167

KAROL KOWALCZUK

- Teacher Towards New Digital Technologies
Nauczyciel wobec nowych technologii cyfrowych..... 183

SPRAWOZDANIA I RECENZJE

JOANNA MARIA GARBULA

- BOOK REVIEW. Ryszard Maciej Łukaszewicz: *Stories of the Path: The Wrocław School of the Future and the Foundation for Free Educational Initiatives or “Everyone Can Do More, Less If Made To; Good Is Not Enough When Better Is Possible”*. Foundation for Free Educational Initiatives, Wrocław 2021, ISBN 83-9182266-7-8, 507 pp.
Ryszard Maciej Łukaszewicz: *Opowieści Drogi: Wrocławska Szkoła Przyszłości i Fundacja Wolne Inicjatywy Edukacyjne, czyli „Każdy więcej może, mniej musi; Dobrze nie wystarcza, gdy lepsze jest możliwe”*. Fundacja Wolne Inicjatywy Edukacyjne, Wrocław 2021, ISBN 83-9182266-7-8, 507 ss..... 193

KRYSTYNA KUSIAK

- “A Teacher in Times of Change and Instability” – a Report on the 4th International Scientific Symposium, May 29, 2023, Lublin
„Nauczyciel w czasach przemian i niestabilności” – sprawozdanie z IV Międzynarodowego Sympozjum Naukowego, 29 maja 2023 r., Lublin..... 201